

Strategies for Dealing with Economic Instability Arising from the Virtual Space

Hamid Panahi¹, Ebrahim Ghorbani², Abolfazl Pourmanafi³

Abstract

Background and aim: Economic instability is considered the most significant problem that exists in a country and has an impact on societal security, leading to various consequences. This research aims to present strategies for dealing with economic instability arising from the virtual space.

Methodology: This study was conducted within the qualitative approach framework and using a data-driven research method (Strauss and Corbin). The participants in the research included 14 experts from law enforcement command, professors from the Police Sciences University, and researchers from the Police Sciences and Social Security Studies Institute and the Center for Strategic Studies of Faraja. They were selected through purposive sampling and participated in the research through interviews until theoretical saturation was achieved. The semi-structured interview was the tool used.

Results: The findings indicated that the lack of appropriate legal provisions, multiplicity of existing laws, deficiencies and ambiguities in existing laws, monitoring deficiencies, weak management, sanctions, and market penetration were identified as causal factors. Westernization, financial insecurity, high domestic prices, poverty and unemployment, export problems, cost-effectiveness of imports, fiscal policy instability, media diversity, and the increasing number of users, concealing offenders, lack of media literacy, and virtual opportunism were identified as background factors. Ultimately, the attractiveness of the versatile virtual space, the lack of expertise, and weaknesses in dealing with virtual offenders were identified as intervening factors significantly contributing to economic instability.

Conclusion: The security consequences related to the formation of rallies, hoarding and under-selling, exploitation of turbulent situations, reduction in executive agency oversight, changes in the sense of security, negative impact on domestic production, growth of emerging crimes, and changes in lifestyles can be addressed through control and monitoring strategies in the virtual space, as well as strategies to deal with the consequences of inappropriate use of the virtual space.

Keywords: Economic instability, virtual space, coping strategies, security consequences.

1 Assistant Professor of Geography Department of Amin Police University. Tehran. Iran. (Responsible author). Email: Hamid.panahi@apu.ac.ir

2 Lecturer at Amin Police University. Tehran. Iran. Email: ebrahim.ghorbani66@gmail.com

3 Assistant Professor of intelligence Department of Amin Police University. Tehran. Iran. Email: a.pourmanafi@gmail.com

راهبردهای مقابله با بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی

حمید پناهی^۱، ابراهیم قربانی^۲، ابوالفضل پورمنافی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۸/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۱۴

چکیده

زمینه و هدف: بی‌ثباتی اقتصادی مهم‌ترین معضلی محسوب می‌شود که در کشور وجود دارد و بر امنیت جامعه تأثیرگذار است و پیامدهای بسیاری را به دنبال دارد. تحقیق حاضر با هدف ارائه راهبردهای مقابله با بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی انجام شد.

روش: این پژوهش در چهارچوب رویکرد کیفی و روش تحقیق داده‌بنیاد (اشتراوس و کوربین) انجام شد. مشارکت کنندگان در تحقیق که شامل ۱۴ نفر از خبرگان فرماندهی انتظامی، استادان دانشگاه علوم انتظامی امین و پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات امنیت اجتماعی و مرکز مطالعات راهبردی فراجا بودند، با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و تا زمان رسیدن به اشباع نظری، با انجام مصاحبه در پژوهش مشارکت کردند. ابزار مورد استفاده مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود.

یافته: یافته‌ها نشان داد فقدان مفاد قانونی مناسب، تعدد در قوانین موجود، وجود نواقص و ابهامات در قوانین موجود، فقدان و کاستی‌های نظارتی، ضعف مدیریت، تحریم و نفوذ بازارهای مالی به‌عنوان عوامل علی؛ غرب‌زدگی، ناامنی مالی، بالابودن قیمت‌های داخلی، فقر و بیکاری، مشکلات صادراتی و به‌صرفه‌بودن واردات، بی‌ثباتی سیاست‌های مالی، تنوع رسانه‌ای و رشد روزافزون کاربران، پنهان‌نمایی متخلفین، فقدان سواد رسانه‌ای و فرصت‌سازی مجازی به‌عنوان عوامل زمینه‌ای و درنهایت، جذابیت چندوجهی فضای مجازی، فقدان تخصص و ضعف در مقابله با متخلفین مجازی به‌عنوان عوامل مداخله‌گر تأثیر بسزایی در بی‌ثباتی اقتصادی دارند.

نتیجه‌گیری: پیامدهای انتظامی - امنیتی معطوف به شکل‌گیری تجمعات، احتکار و کم‌فروشی، بهره‌برداری از موقعیت‌های آشفته، کاهش اشراف دستگاه‌های مجری، تغییر در میزان احساس امنیت، تأثیر منفی بر تولید داخل، رشد جرائم نوپدید و تغییر سبک‌های زندگی بود و راهبردهای مواجهه با پیامدها در قالب استراتژی‌های کنترل و نظارت بر فضای مجازی و مقابله با پیامدهای ناشی از استفاده ناصحیح از فضای مجازی می‌توانند مطرح شوند.

کلیدواژه‌ها: بی‌ثباتی اقتصادی، فضای مجازی، راهبردهای مقابله، پیامدهای انتظامی - امنیتی.

استناد: پناهی، حمید؛ قربانی، ابراهیم؛ پورمنافی، ابوالفضل؛ (۱۴۰۲). راهبردهای مقابله با بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای

مجازی، فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی ۱۸ (۱)، صص ۷۵-۱۰۸

<https://doi.org/10.22034/pmsq.2023.1269077.1544>

۱. استادیار گروه جغرافیای دانشگاه جامع علوم انتظامی امین. تهران. ایران. (نویسنده مسئول). رایانامه:

Hamid.panahi@apu.ac.ir

۲. مدرس دانشگاه جامع علوم انتظامی امین. تهران. ایران. رایانامه: ebrahim.ghorbani66@gmail.com

۳. استادیار گروه اطلاعات دانشگاه جامع علوم انتظامی امین. تهران. ایران. رایانامه:

a.pourmanafi@gmail.com

مقدمه

مهم‌ترین مسئله‌ای که امروز در کشور وجود دارد، به مبحث امنیّت به‌خصوص امنیّت عمومی، اجتماعی و اقتصادی مربوط می‌شود (بیات و قنبری، ۱۳۹۷، ۸۸). اقتصاد در چند دهه گذشته تا حدودی از وضعیت ثبات خارج و به بی‌ثباتی رسیده و این اتفاق موجب بروز عدم امنیّت در درآمد و معاش نیز شده و در نتیجه به لحاظ روحی و روانی، هنجارها و ارزش‌هایی را که افراد در حیات اجتماعی خود دارند، تحت تأثیر قرار داده است؛ به همین دلیل، بی‌ثباتی در اقتصاد مهم‌ترین معضلی است که در کشور وجود دارد و بر جوانب مختلف امنیّت در جامعه تأثیر می‌گذارد. از طرفی دیگر، فضای مجازی و کاردهای آن دامنه ابعاد بی‌ثباتی در اقتصاد را گسترش داده و هزینه‌های مصرفی را بیشتر کرده است. در همین زمینه رهبر معظم انقلاب، تأمین امنیّت را لازمه تحرک و رونق اقتصادی خوانده و خاطرنشان کرده‌اند، پشت پرده برخی از این موارد صرفاً سودطلبی نیست، بلکه فکر، نقشه و مقاصد سوئی در این قضایا وجود دارد که نیروی انتظامی باید با مراقبت کامل، با آن‌ها برخورد کند. ایشان فرموده‌اند فضای مجازی امروز در زندگی مردم گسترش زیادی پیدا کرده است و در عین منافع و امکانات، خطرات بزرگی را نیز در زمینه امنیّت اقتصادی تحمیل مردم کرده است. ایشان ناامن شدن فضای مجازی را موجب ضرر و زیان به مردم دانسته و بر وظیفه نیروی انتظامی در تأمین امنیّت فضای مجازی تأکید کرده‌اند (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۶/۲/۰۸، دیدار با فرماندهان فراجا). برخی بهره‌برداران فضای مجازی تا جایی پیش رفته‌اند که هر ساله منجر به وقوع هزاران جرم در زمینه‌های گوناگون از جمله گسترش قاچاق، شیوع اعتیاد، جرائم مالی و بی‌ثباتی بازار و فساد اقتصادی شده و دارایی‌های این مرزوبوم را وارد معاملات نامشروع و غیرقانونی کرده و در نهایت، موجبات تسهیل در دستیابی به پول‌های کثیف را فراهم می‌آورند. گذشته از بسیاری از جرائم و بزه‌ها که از طریق کارکردهای فضای مجازی به وقوع می‌پیوندند، نقش فضای مجازی در ایجاد التهابات و نوسانات قیمتی در بازار غیرقابل انکار است (قربانی و همکاران، ۱۳۹۹، ۱۰).

تأثیرپذیری فضای مجازی و بازار از یکدیگر، دوطرفه است؛ زمانی که ثبات اقتصادی به هم می‌ریزد و نحوه ورود دولت به نظام قیمت‌گذاری برای تحریک تلاطم بازار تغییر می‌کند، فضای مجازی نیز با تأثیر پذیرفتن از شرایط بازار، متلاطم می‌شود و برخی از سودجویان سعی می‌کنند تا مردم را در بسترهای مالی و بانکی مختلف فریب دهند و از آن‌ها کلاهبرداری کنند (رضوی، ۱۳۹۳، ۴۱). نقش فضای مجازی در برخی بی‌ثباتی‌های قیمت‌گذاری در بازار، غیرقابل انکار است؛ اما نمی‌توان منکر تأثیر تلاطم‌ها بر این فضا نیز شد زیرا مخاطب اصلی فضای مجازی مردم هستند. همچنین تأثیر پذیرفتن مردم از تغییرات اقتصادی در بازار به فضای مجازی آن‌ها نیز سرایت می‌کند. با وجود اینکه به دلیل مجازی‌بودن این فضا اغلب افراد سعی می‌کنند تا هویت اقتصادی خود را پنهان نگه دارند اما ممکن است کاربران یک شبکه اجتماعی با مشاهده تغییرات محسوس و مهم در قیمت کالاهای اساسی، ناخواسته، موجب صعودی‌تر شدن روند افزایش قیمت‌ها در بازار شوند (پناهی و قربانی، ۱۴۰۰، ۳).

اقتصاد به‌عنوان یکی از مقوله‌های مهم بر جنبه‌های مختلف امنیت تأثیرگذار است که در این میان، آرامش روانی را باید یکی از مهم‌ترین آن‌ها دانست؛ یعنی فرد اگر به لحاظ اقتصادی تأمین نباشد در بسیاری از مسائل شخصی خود نیز دچار مشکل می‌شود، مسائلی که به‌صورت زنجیره‌وار بر دیگر جنبه‌های زندگی تأثیرگذار خواهد بود. اکنون مردم در کشور به علت‌های مختلف با فشارهای اقتصادی مواجه هستند، فشارهایی که خواه ناخواه پیامدهای امنیتی و انتظامی بی‌شماری از قبیل قتل، آدم‌ربایی، خشونت، حاشیه‌نشینی، طلاق، خودکشی، تجاوز، کلاهبرداری، سرقت و دیگر آسیب‌های اجتماعی را نیز در پی دارد؛ از این‌رو در شرایط بی‌ثباتی اقتصادی موجود که بخشی از آن به‌واسطه نقش و جایگاه فضای مجازی است، شناخت عوامل مؤثر بر بی‌ثباتی‌های اقتصادی ناشی از فضای مجازی، پیامدهای ناشی از آن و ارائه راهبردهای مقابله‌ای ضروری می‌باشد. این پژوهش در راستای تدوین راهبردهای مقابله با بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی، عوامل علی، عوامل زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر و پیامدهای

انتظامی - امنیتی بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی را مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد.

پیشینه و مبانی نظری

جلولی و همکاران (۱۳۹۹) به تحقیقی با عنوان «بررسی آثار بی‌ثباتی اقتصادی بر تولید بخش‌های عمده اقتصاد کلان در ایران» پرداختند. یافته‌ها نشان داد هرگونه انحراف در روند حرکت متغیرهای درون‌زای الگو از روند مبنا، به منزله اثری است که بی‌ثباتی اقتصادی بر روی متغیرهای مورد بررسی داشته است. نتایج نشان می‌دهد کمترین و بیشترین شکاف (اثرگذاری بی‌ثباتی اقتصادی) میان روند مبنا و روند پس از بی‌ثباتی اقتصادی، در بخش کشاورزی و بخش نفت و گاز مشاهده می‌شود.

قربانی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیقی به «بررسی فضای مجازی و ارتکاب جرائم علیه امنیت عمومی» پرداختند. نتایج نشان داد که در بین ابعاد تحقیق، بیشترین نقش در ارتکاب جرائم علیه امنیت مربوط به مؤلفه اشتراک محتوا در خصوص تحریک، تشویق، ترغیب، تهدید یا دعوت به فساد و فحشاء و ارتکاب جرائم منافی عفت یا انحرافات جنسی و کمترین نقش در ارتکاب جرائم علیه امنیت عمومی مربوط به مؤلفه تبلیغات محتوا در خصوص تشریفات و تجملات نامشروع و غیرقانونی است.

قربانی (۱۳۹۶) به شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر در کوچ قاجاقچیان کالا و مخلان اقتصاد، از فضای حقیقی به فضای سایبری با استفاده از تکنیک AHP پرداخته است. نتایج نشان داد که مسائلی مانند «گریز از پرداخت حق و حقوق دولت؛ سودآوری بیش از حد؛ سوءاستفاده از محدودیت‌های قانونی؛ جذب و نگهداشت آسان مشتریان؛ و افزایش روزافزون کاربران مجازی» در گرایش قاجاقچیان و فروشندگان کالای قاجاق به استفاده از ظرفیت‌های فضای مجازی تأثیرگذار بوده و منجر به بروز بی‌ثباتی در اقتصاد شده است.

قربانی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی به بررسی نقش فضای مجازی در افزایش ورود کالای قاجاق و اخلال در نظام اقتصادی پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد تبلیغ و

بازاریابی گسترده در فضای مجازی مهم‌ترین عامل در افزایش ورود کالای قاچاق به داخل استان و اخلال در نظام اقتصادی بوده است.

بدوی و نصیری (۱۳۹۴) در تحقیقی به چالش امنیت اجتماعی در فضای مجازی پرداختند. نتایج نشان داد که انتشار هرگونه اطلاعات کذب با محتوای غیراخلاقی یا ضد فرهنگی در فضای مجازی، کیان و اساس اعتقادی و فرهنگی جامعه را با تهدید روبه‌رو کرده و سلامت و امنیت جامعه را به خطر انداخته است.

چنان‌که ملاحظه شد، تمامی تحقیقات پیشین به‌نوعی ارتباط قاچاق کالا و ایجاد ناامنی از طریق فضای مجازی را با بهره‌گیری از روش‌های کمی مورد بررسی قرار داده‌اند، لیکن تحقیق حاضر با رویکرد کیفی به ارائه راهبردهای مقابله با بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی پرداخته است؛ بنابراین، دارای نوآوری می‌باشد.

فضای مجازی: سال‌های زیادی از شروع بحث فضای مجازی گذشته و جغرافیای سیاسی جهان را متحول ساخته است؛ ولی به‌دلیل بدیع‌بودن موضوع و شاید غیرقابل-لمس بودن آن، در مورد حتی معنای ابتدایی‌ترین اصطلاحات مانند «فضای مجازی»، جنگ مجازی، حمله مجازی و غیره» اتفاق نظر خاصی وجود ندارد. تاکنون تعاریف بسیاری از اینترنت و فضای مجازی توسط دانشمندان و محققان این حوزه ارائه شده است. کوک^۱ (۲۰۱۳) فضای مجازی را مجموعه‌ای از ارتباطات درونی انسان‌ها از طریق کامپیوتر و وسایل مخابراتی بدون در نظر گرفتن جغرافیای فیزیکی معرفی می‌کند. آدورجان^۲ (۲۰۱۵) معتقد است اینترنت انقلابی عظیم در دنیای ارتباطات است که مرز جغرافیایی نمی‌شناسد و تعریف اینترنت به‌دلیل سیال بودن آن دشوار است. از نظر کاستلز^۳ (۲۰۱۱) فضای مجازی یکی از ویژگی‌های زندگی مدرن است که همانند هر پدیده‌ای که منافع و اثرات مثبتی بر زندگی بشر دارد، دارای جنبه‌های منفی و ویرانگری نیز هست (مک‌کوایل^۴، ۲۰۰۵، ۱۱)

1. Cook
2. Adorjan
3. Castells
4. McQuail

بی‌ثباتی: در مقالات مختلف، وقوع بحران‌های اقتصادی، نوسان‌ها و انحرافات متغیرهای اقتصادی، عدم امنیت اقتصادی و غیره به‌عنوان بی‌ثباتی مطرح شده‌اند (دهقان و پوررحیم، ۱۳۹۲، ۱۷۲). پس از ارائه گزارش بانک جهانی در سال ۱۹۹۱، ضرورت و اهمیت ثبات اقتصاد کلان مورد توجه بسیاری از اقتصاددانان قرار گرفت. نتایج این گزارش نشان داد که کشورهایی که ثبات اقتصادی بیشتری داشته و در آن‌ها سیاست‌های دولت به‌صورت مناسب اجرا شده است، عملکرد بهتری نسبت به کشورهای بی‌ثبات داشته‌اند. فیشر (۱۹۹۳) ثبات اقتصادی را وضعیتی می‌داند که در آن شرایط زیر برقرار باشد:

۱. نرخ تورم پایین و قابل‌پیش‌بینی باشد؛
 ۲. نرخ واقعی بهره، برای سرمایه‌گذاری مناسب باشد؛
 ۳. سیاست مالی عاری از نوسان و اختلال و پایدار باشد و بودجه دولت به‌خوبی مدیریت شود؛ به‌عبارت‌دیگر، نسبت کسری بودجه به تولید ناخالص داخلی در سطح قابل‌قبولی حفظ شود (فزاینده نباشد) و استفاده از اعتبارات سیستم بانکی برای تأمین بدهی‌ها در سطح حداقل قرار گیرد؛
 ۴. نرخ ارز در سطحی نزدیک به مقدار تعادلی آن تعیین شود.
- در تعریف و توصیف یک اقتصاد باثبات، بر پنج شاخص نرخ تورم، نرخ ارز، نرخ بهره، وضعیت مالی دولت و وضعیت تراز پرداخت‌ها تأکید می‌شود. در صورتی که کسری بودجه (به‌صورت نسبی از GNP) در سطح معقولی باشد و نرخ تورم نیز کم‌ویش قابل‌پیش‌بینی باشد، نرخ واقعی ارز رقابتی و نزدیک به سطح تعادلی و وضعیت نرخ بهره و تراز پرداخت‌ها مناسب رشد و توسعه باشد، اقتصاد شرایط باثباتی خواهد داشت؛ این تصویری است که عموماً در کشورهای پیشرفته مشاهده می‌شود. در مقابل، کشورهای در حال توسعه غالباً با نرخ‌های بالا و متغیر تورم، کسری بودجه فزاینده و ناپایدار،

نوسانات شدید نرخ واقعی ارز و کسری مزمن تراز پرداخت‌ها مواجه هستند (هیپرتز^۱، ۲۰۱۰، ۱۵).

ثبات اقتصادی مبنای اساسی رشد پایدار اقتصادی است؛ زیرا پس‌انداز ملی و سرمایه‌گذاری خصوصی را افزایش داده و با تقویت رقابت‌پذیری صادرات، تراز پرداخت‌ها را بهبود می‌بخشد. رشد پایدار اقتصادی مستلزم کارکرد آزاد و رقابتی قیمت‌ها و ایجاد یک محیط امن اقتصادی برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی بوده و در این ارتباط ثبات اقتصادی می‌تواند نقش بسیار مؤثری داشته باشد. به‌علاوه، ثبات اقتصادی دربارهٔ جهت سیاست‌های اقتصادی و اعتبار متولیان پولی و مالی کشور در مدیریت کارآمد اقتصادی برای بخش خصوصی، علائم مهمی به دنبال دارد (ژانگ^۲، ۲۰۰۸، ۹). همچنین موفقیت هرگونه برنامهٔ آزادسازی و اصلاحات مالی و سیاست‌های تعدیل، مستلزم ثبات اقتصادی می‌باشد و در نهایت با اصلاح توزیع درآمد، ثبات اجتماعی و سیاسی را تقویت کرده و به این ترتیب، حرکت به سمت یک دولت و جامعهٔ مطلوب را پی‌ریزی می‌کند (هیپرتز، ۲۰۱۰، ۱۶).

فضای مجازی و ارتباط آن با بی‌ثباتی اقتصادی (قاچاق): فضای مجازی با دامن‌زدن به مبادلات کالاهای خارجی و قاچاق و عدم حمایت از تولیدات داخلی منجر به شکل‌گیری اقتصاد زیرزمینی یا اقتصاد سیاه می‌شود و از آنجا که فعالیت‌ها در بازار غیررسمی انجام می‌شود و در حساب‌های ملی ثبت نمی‌شود، تولید یا درآمد ناخالص ملی به دلیل فقدان آمار و اطلاعات لازم کمتر از مقدار واقعی آن برآورد می‌شود و چون در اقتصاد زیرزمینی فرار مالیاتی افزایش می‌یابد در مجموع درآمدهای دولت کاهش می‌یابد. آثار تخریبی مبادلات کالاهای قاچاق، در صناعی است که آن‌ها را به رقابت در بازار داخل فرامی‌خواند و رفته‌رفته به رکود می‌کشاند؛ از این رو با تنوع و حجم چشمگیر این کالاها در کشور، وزن و سهم آن‌ها در اقتصاد غیرقابل‌انکار است. کاهش درآمدهای دولت از محل عوارض گمرکی و کاهش منابع ارزی حاصل از صادرات

1. Heipertz

2. Jonung

رسمی نیز از پیامدهای قاچاق می باشد؛ بنابراین، پدیده قاچاق کالا موجب می شود درآمد دولت به سه طریق کاهش می یابد:

۱. گسترش اقتصاد زیرزمینی و فرار مالیاتی؛

۲. کاهش تعرفه ها و عوارض گمرکی؛

۳. کاهش درآمدهای ارزی.

بر همین اساس، منابع هنگامی از درآمد دولت که می بایست صرف حمایت از تولیدکنندگان داخلی و سرمایه گذاری مواد در کشور شود به جیب قاچاقچیان می رود. کاهش حمایت دولت از صنایع و تولیدات داخلی به دلیل کاهش منابع درآمدی دولت سبب ورشکستگی تولیدکنندگان و تعطیلی بنگاه ها می شود. هزینه تولید کالا در داخل کشور بالاست؛ به گونه ای که توان رقابت با محصولات خارجی را سلب می کند و سبب ازین رفتن فرصت های شغلی در کشور می شود. از آنجا که با کاهش درآمد دولت، کسری بودجه نیز افزایش می یابد؛ سرمایه گذاری در فعالیتهای عمرانی و زیر بنایی نیز کاهش یافته و با کاهش منابع، درآمدهای لازم جهت سرمایه گذاری مواد و کاهش سرمایه گذاری توسعه و پژوهش به منظور ارتقای کیفیت کالاهای داخلی کمتر از قبل می شود و اشتغال نیز کاهش می یابد. در بخش درآمدهای ارزی نیز صدور غیرقانونی کالا منجر به خروج سرمایه از کشور و عدم بازگشت ارز به دست آمده به نظام پولی و بانکی کشور می شود و در نتیجه کمبود درآمدهای ارزی، توان پرداخت های خارجی به هم می خورد (پورمنافی و طالبیان، ۱۳۹۸، ۱۸).

فروشنندگان کالاهای قاچاق در فضای مجازی به تاجرانی شبیه اند که نه مالیات می پردازند و نه عوارض. در واقع، توزیع ناعادلانه درآمدها نیز از پیامدهای پدیده قاچاق است. با توجه به حاشیه سود بالا در قاچاق کالا، توزیع درآمدها و ثروت در جامعه به هم خورده و قاچاقچیان از طریق کسب آن بخش از درآمدهایی که دولت می بایست از واردات رسمی کسب می کرد توزیع درآمد را ناهمگون تر می کنند؛ زیرا دولت می توانست این درآمدها را به صورت هزینه عمومی، هزینه های اجتماعی و اعطای یارانه بین عموم مردم توزیع کند؛ بنابراین، فعالیت فروشنندگان کالاهای قاچاق در فضای

مجازی، موجب انحراف سیاست‌های اقتصادی و بازرگانی دولت می‌شود (پورمنافی و طالبیان، ۱۳۹۸، ۲۰).

روش

با توجه به ماهیت پیچیده بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی، مطالعات کیفی دربارهٔ اکتشاف عوامل مؤثر بر بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی و شناخت پیامدها و ارائه راهبردهای لازم، می‌تواند مفید باشد. این پژوهش در چهارچوب رویکرد کیفی و با به‌کارگیری روش تحقیق داده‌بنیاد انجام خواهد شد. از بین رویکردهای مختلف نظریهٔ داده‌بنیاد، از رویکرد اشتراوس و کوربین برای دستیابی به دیدگاه‌های مشارکت‌کنندگان در مورد عوامل علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدهای بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی استفاده می‌شود. با توجه به اینکه تحقیق حاضر به دنبال شناسایی عوامل مؤثر بر بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی است، ۱۴ نفر از خبرگان پلیس فتا، پافراجا، پالیس امنیت اقتصادی، مدیران اجا، استادان دانشگاه علوم انتظامی امین و پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات امنیت اجتماعی و مرکز مطالعات راهبردی فراجا، با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند تا زمان رسیدن به اشباع نظری، در پژوهش مشارکت کردند و سعی شده افرادی وارد نمونه شوند که قادر به ارائه اطلاعات موردنظر پژوهشگران در زمینهٔ تحقیق هستند. برای جمع‌آوری اطلاعات این پژوهش از دو روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است که برای جمع‌آوری اطلاعات بخش نظری از روش توصیفی کتابخانه‌ای و به‌منظور تدوین، بخش و جمع‌آوری نتایج پرسش‌نامهٔ نیمه‌ساختاریافته تحقیق در بخش کیفی، از روش میدانی استفاده شده است. در بخش کیفی با بهره‌گیری از پرسش‌نامهٔ نیمه‌ساختاریافته و مصاحبهٔ عمیق با جامعهٔ موردنظر، نسبت به احصای عوامل مؤثر بر بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی اقدام شد. مصاحبهٔ عمیق با طرح پرسش‌هایی در زمانی بین ۴۰ تا ۶۰ دقیقه انجام شد. در مصاحبه‌های انفرادی با مصاحبه‌شوندگان، برای بررسی مقدماتی، سه سؤال اصلی طرح شد. ضمن اینکه سؤال‌های فرعی دیگری نیز در کنار هر سؤال برای درک تجارب شرکت‌کنندگان در حین مصاحبه مطرح می‌شد. پژوهشگران در فرایند

نمونه‌گیری از شرکت کنندگان، داده‌ها را مورد تحلیل قرار دادند تا مواردی که ناقص است با دریافت اطلاعات جدید از شرکت کننده جدید کامل شود. بعد از انجام ۲۰ مصاحبه، عوامل اصلی و فرعی در مصاحبه‌های قبلی تکرار می‌شد و پژوهشگران به اشباع رسیدند. هم‌زمان با جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل آن‌ها نیز انجام گرفت؛ به این صورت که داده‌های خام طی سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی تحلیل شد؛ و درنهایت، نتایج کدگذاری‌ها در قالب پارادایمی، مرکب از عوامل زمینه‌ای، عوامل علی، عوامل مداخله‌گر، راهبرد و پیامد، حول مقوله مرکزی تشکیل شد. در تحقیق حاضر برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار MAXQDA ویرایش ۱۰ استفاده شد.

یافته‌ها

پیاده‌سازی مصاحبه‌ها و استخراج کدها: پس از انجام مصاحبه عمیق و دریافت نظرات و پاسخ مشارکت کنندگان، عوامل مهم و اثرگذار در قالب کدهای مربوطه استخراج شد. در جدول ۱ و پس از انجام سه مرحله کدگذاری و بدون در نظر گرفتن رویکرد نظام‌مند نظریه داده‌بنیاد اشتراوس و کوربین ابتدا تحلیل مضامین، مقوله‌ها و زیرمقوله‌های مؤثر بر بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی تبیین شده و در قسمت‌های بعدی، رویکرد مربوط مورد استفاده قرار گرفت. جدول شماره ۱ مضامین، مقوله‌ها و زیرمقوله‌های شناسایی شده بر اساس نظرات مشارکت کنندگان را نشان می‌دهد.

جدول ۱. مضامین، مقوله‌ها و زیرمقوله‌های مؤثر بر بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی

مضامین	مقوله‌ها	زیر مقوله‌ها
مشکلات و موانع قانونی	فقدان مفاد قانونی مناسب	۱. نبود هیچ‌گونه مجازات برای فعالیت‌های اقتصادی مسئله‌دار در فضای مجازی؛
		۲. نبود قوانین برای استفاده از فضای مجازی به‌عنوان محلی برای فعالیت‌های اقتصادی؛
		۳. نبود قوانین پولی و بانکی در فضای مجازی؛
		۴. فقدان قانون مدون برای سر و سامان دادن به

مضامین	مقوله‌ها	زیر مقوله‌ها
		کسب و کارهای دیجیتال؛ ۵. دسترسی بی‌رویه کاربران به فضای سایبری و عدم قانونمندی و تبیین روش بهره‌گیری از فضای مجازی.
	تعدد در برخی قوانین موجود	۱. تعدد قوانین و نبود نظارت کافی بر مسائل مالی و اقتصادی
	وجود نواقص و ابهامات در برخی قوانین موجود	۱. وجود نواقص و ابهامات مقرراتی و حقوقی مرتبط با گسترش اینترنت و کسب و کارهای مجازی
مشکلات نظارتی و مدیریتی	فقدان و کاستی‌های نظارتی	۱. فساد سازمان‌یافته در حوزه اقتصادی و وجود ارتباطات پنهان و ناسالم در این حوزه؛ ۲. نبود سیستم‌های دقیق و کارآمد جهت نظارت بر فرایندها؛ ۳. فراگیر شدن فساد در سیستم‌های نظارت و کنترل.
	ضعف مدیریت	۱. سوء مدیریت و تصمیم‌گیری‌های غیر کارشناسی (خود تحریمی)؛ ۲. عدم ثبات در تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌های اقتصادی و تصمیمات خلق‌الساعه و تغییر مداوم مقررات و قوانین؛ ۳. ضعف در مدیریت فضای مجازی.
عوامل بیرونی (فرامروزی)	تحریم	۱. تحریم‌های مالی ظالمانه غرب علیه ج.ا.ا؛ ۲. تحریم در حوزه همکاری‌های بین‌المللی و فراملی؛ ۳. محدودیت و مشکل در به‌کارگیری نیروی کار خارجی.
	نفوذ بازارهای مالی	۱. ظهور رمزارزها و شرکت‌های پانزی و صرافی‌های دیجیتال و تبلیغات بورس‌های خارجی مانند فارکس و ...
	سازمان‌یافتگی	۱. وجود شبکه‌های جرائم سازمان‌یافته در داخل و خارج از کشور
سبک‌های زندگی	غرب‌زدگی	۱. ترویج سبک زندگی غربی؛ ۲. ترویج تجمل‌گرایی غربی.
عوامل اقتصادی	ناامنی مالی	۱. وضعیت ناامن سرمایه‌گذاری در کشور و اقدامات بورس در کاهش سرمایه‌های سرمایه‌گذاران؛

مضامین	مقوله‌ها	زیر مقوله‌ها
		<p>۲. نبود گرایش و رغبت به تولیدات داخلی با توجه به سابقه تاریخی ایرانیان؛</p> <p>۳. ضعف در زیرساخت‌های اقتصادی کشور و فقدان مدیریت علمی و هوشمند.</p>
	بالا بودن قیمت‌های داخلی	<p>۱. بالا بودن قیمت تهیه ابزار و ماشین‌های مورد نیاز جهت تولید؛</p> <p>۲. بالا بودن قیمت مواد اولیه جهت تولید؛</p> <p>۳. ورود دولت به قیمت‌گذاری‌ها و دستوری شدن آن؛</p> <p>۴. وجود سود بیشتر در کالاهای قاچاق که از مبادی غیر رسمی وارد کشور می‌شوند؛</p> <p>۵. گرایش و استقبال از کالاهای خارجی.</p>
	فقر و بیکاری	<p>۱. نرخ بالای فقر و بیکاری در کشور؛</p> <p>۲. نرخ بالای تورم.</p>
	مشکلات صادراتی و به‌صرفه‌بودن واردات	<p>۱. وجود مشکل در صادرات کالاهای تولیدی؛</p> <p>۲. به‌صرفه‌بودن واردات در کشورهای جهان سوم؛</p> <p>۳. وابستگی اقتصاد و بودجه کشور به فروش مواد خام با ارزش افزوده پایین به‌ویژه نفت؛</p> <p>۴. پایین بودن میزان خلاقیت و ضعف تولید ملی و عدم توان خودکفایی در تولید کالاهای راهبردی؛</p> <p>۵. دست‌پاگیر و وقت‌گیر بودن فرایند دریافت مجوزهای مراکز تولید.</p>
	بی‌ثباتی سیاست‌های مالی	<p>۶. بی‌ثباتی سیاست‌های مالی و اقتصادی دولت؛</p> <p>۷. عدم تداوم سیاست‌های اقتصادی و فقدان ضمانت اجرایی برای نیل به آن‌ها هدفمند.</p>

زیر مقوله ها	مقوله ها	مضامین
<p>۱. گسترش خیره کننده فضای مجازی و به ویژه شبکه های اجتماعی در طی دو دهه گذشته؛</p> <p>۲. فراهم شدن زمینه بحث و تبادل نظر دوسویه؛</p> <p>۳. امکان تبلیغ چندبعدی کالاها و خدمات در فضای مجازی؛</p> <p>۴. وجود سرعت عمل لازم در فضای مجازی؛</p> <p>۵. احساس آرامش و آزادی عمل بیشتر در فضای مجازی؛</p> <p>۶. وجود تنوع در آیتم ها و کالاهای ارائه شده در فضای مجازی؛</p> <p>۷. فرامکانی و زمانی بودن کار در فضای مجازی؛</p> <p>۸. عدم نیاز به مکان و نیروی انسانی جهت کار در فضای مجازی؛</p> <p>۹. کم هزینه بودن کار و تبلیغ در فضای مجازی.</p>	<p>جذابیت چندوجهی فضای مجازی</p>	
<p>۱. گسترش گرایش جامعه به فعالیت در فضای مجازی؛</p> <p>۲. افزایش رسانه های اجتماعی و سامانه های خرید در فضای مجازی.</p>	<p>تنوع رسانه ای و رشد کاربران</p>	<p>کارکردهای سایبری</p>
<p>۱. استفاده از شبکه های مجازی مختلف و اپلیکیشن های خارجی؛</p> <p>۲. استفاده از vpn و عدم ردیابی و شناسایی.</p>	<p>پنهان نمایی متخلفین</p>	
<p>۱. عدم مهارت کافی متخصصان داخلی برای کنترل فضای مجازی؛</p> <p>۲. نبود اراده و تشکیلات منسجم برای مبارزه و کنترل قاچاق کالا؛</p> <p>۳. عدم هماهنگی در بین سازمان های ذی نقش در مبارزه با قاچاق کالا؛</p> <p>۴. محدودیت و نبود وضعیت آمادگی در زیرساخت های حیاتی و حساس کشور در مقابل تهاجم سایبری و نفوذ شبکه های اجتماعی (پدافند غیرعامل فضای مجازی کشور)؛</p> <p>۵. نبود ساز و کار مناسب جهت کنترل تبلیغات؛</p>	<p>فقدان تخصص و ضعف در مقابله با متخلفین مجازی</p>	

مضامین	مقوله‌ها	زیر مقوله‌ها
		<p>۶. نبود شبکه ملی اطلاعات و عدم توسعه بخش خصوصی و رقابت‌پذیری آن در بستر شبکه ملی اطلاعات؛</p> <p>۷. عدم امکان برنامه‌ریزی، کنترل و برخورد هدفمند و هوشمندانه با هرگونه ابزارهای مجرمانه و مسدودسازی آن‌ها در حوزه فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی.</p>
	تنوع رسانه‌ای و رشد روزافزون کاربران	<p>۱. گسترش گرایش جامعه به فعالیت در فضای مجازی؛</p> <p>۲. افزایش رسانه‌های اجتماعی و سامانه‌های خرید در فضای مجازی.</p>
	فقدان سواد رسانه‌ای	<p>۱. ضعف در فرهنگ‌سازی استفاده از رسانه؛</p> <p>۲. آگاهی ضعیف شهروندان از معتبر بودن سایت‌هایی که در فضای مجازی مبادرت به کارهای اقتصادی می‌کنند؛</p> <p>۳. کمبود نیروی انسانی و بالا بودن هزینه‌های منابع انسانی؛</p> <p>۴. عدم رشد فکری افراد جامعه در جهت استفاده از فضای دیجیتال و مجازی؛</p> <p>۵. الگوی آموزشی نامناسب استفاده از فضای مجازی.</p>
	فرصت‌سازی مجازی	<p>۱. شیوع کرونا و ویروس و کاهش خریدهای فیزیکی؛</p> <p>۲. نبود محیط کسب و کار جذاب اینترنتی برای محصولات داخلی؛</p> <p>۳. عدم توسعه زیرساخت‌های لازم در رابطه با اینترنت؛</p> <p>۴. نبود حمایت از نهادهای صنفی و تخصصی داخلی جهت توسعه کسب و کار مجازی؛</p> <p>۵. نفوذ فضای نوین در حوزه فرهنگ اقتصادی و سرمایه‌داری؛</p> <p>۶. نبود بستری مناسب مبتنی بر اصول تجارت الکترونیک.</p>

در ادامه نتایج به‌دست آمده، مطابق با رویکرد سیستماتیک نظریه داده‌بنیاد اشتراوس و کوربین تحلیل و به تبیین نتایج حاصل از اهداف تحقیق پرداخته شد.

شناسایی عوامل علی ناشی از فضای مجازی بر بی‌ثباتی‌های اقتصادی: عوامل علی، مربوط به شرایطی هستند که بر مقوله محوری تأثیر می‌گذارند. این سؤال مطرح

شد که شرایط علی ناشی از فضای مجازی بر بی ثباتی های اقتصادی چگونه است؟ در ادامه، مقوله های «فقدان مفاد قانونی مناسب، تعدد در قوانین موجود، وجود نواقص و ابهامات در قوانین موجود، فقدان و کاستی های نظارتی، ضعف مدیریت، تحریم و نفوذ بازارهای مالی» شناسایی شد که در جدول ۲ به طور کامل ارائه شده است.

جدول ۲. عوامل علی ناشی از فضای مجازی بر بی ثباتی های اقتصادی

مضامین	مقوله ها	زیر مقوله ها
عوامل علی	مشکلات و موانع قانونی	<ul style="list-style-type: none"> فقدان مفاد قانونی مناسب
	مشکلات نظارتی و مدیریتی	<ul style="list-style-type: none"> تعدد در قوانین موجود وجود نواقص و ابهامات در قوانین موجود
		<ul style="list-style-type: none"> فقدان و کاستی های نظارتی
		<ul style="list-style-type: none"> نبود هیچ گونه مجازات برای فعالیت های اقتصادی مسئله دار در فضای مجازی؛ نبود قوانین برای استفاده از فضای مجازی به عنوان محلی برای فعالیت های اقتصادی؛ نبود قوانین پولی و بانکی در فضای مجازی؛ فقدان قانون مدون برای سروسامان دادن به کسب و کارهای دیجیتال؛ دسترسی بی رویه کاربران به فضای سایبری و عدم قانونمندی و تبیین روش بهره گیری از فضای مجازی.

<ul style="list-style-type: none"> • سوء مدیریت و تصمیم‌گیری‌های غیر کارشناسی (خود تحریمی)؛ • ضعف در مدیریت فضای مجازی؛ • عدم ثبات در تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌های اقتصادی و تصمیمات خلق‌الساعه و تغییر مداوم مقررات و قوانین. 	ضعف مدیریت		
<ul style="list-style-type: none"> • تحریم‌های مالی ظالمانه غرب علیه ج.ا.ا؛ • تحریم در حوزه همکاری‌های بین‌المللی و فراملی؛ • محدودیت و مشکل در به‌کارگیری نیروی کار خارجی. 	تحریم	عوامل بیرونی	
<ul style="list-style-type: none"> • ظهور رمزارزها و شرکت‌های پانزی و صرافی‌های دیجیتال و تبلیغات بورس‌های خارجی مانند فارکس و ... 	نفوذ بازارهای مالی	(فرامرزی)	

شناسایی عوامل زمینه‌ای ناشی از فضای مجازی بر بی‌ثباتی‌های اقتصادی: عوامل زمینه‌ای، شرایط ویژه‌ای هستند که پدیده در آن قرار دارد. محققین پس از تحلیل داده‌های کیفی به مقولاتی دست یافتند که بستر و زمینه بی‌ثباتی‌های اقتصادی را از طریق فضای مجازی فراهم می‌کنند؛ لذا «غرب‌زدگی»، ناامنی مالی، بالا بودن قیمت‌های داخلی، فقر و بیکاری، مشکلات صادراتی و به‌صرفه‌بودن واردات، بی‌ثباتی سیاست‌های مالی، تنوع رسانه‌ای و رشد روزافزون کاربران، پنهان‌نمایی متخلفین، فقدان سواد رسانه‌ای و فرصت‌سازی مجازی» به‌عنوان عوامل زمینه‌ای ناشی از فضای مجازی بر بی‌ثباتی‌های اقتصادی شناسایی شد که در جدول ۳ به‌طور کامل ارائه شده است.

جدول ۳. عوامل زمینه‌ای ناشی از فضای مجازی بر بی‌ثباتی‌های اقتصادی

زیر مقوله‌ها	مقوله‌ها	مضامین	عوامل زمینه‌ای
<ul style="list-style-type: none"> • ترویج سبک زندگی غربی؛ • ترویج تجمل‌گرایی غربی. 	غرب‌زدگی	سبک‌های زندگی	

<ul style="list-style-type: none"> • نبود گرایش و رغبت به تولیدات داخلی با توجه به سابقه تاریخی ایرانیان؛ • ضعف در زیرساخت های اقتصادی کشور و فقدان مدیریت علمی و هوشمند؛ • وضعیت ناامن سرمایه گذاری در کشور و اقدامات بورس در کاهش سرمایه های سرمایه گذاران. 	<p>نامنی مالی</p>	<p>عوامل اقتصادی</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • وجود سود بیشتر در کالاهای قاچاق که از مبادی غیررسمی وارد کشور می شوند؛ • بالا بودن قیمت تهیه ابزار و ماشین های موردنیاز جهت تولید؛ • بالا بودن قیمت مواد اولیه جهت تولید؛ • ورود دولت به قیمت گذاری ها و دستوری شدن آن. 	<p>بالا بودن قیمت های داخلی</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • نرخ بالای فقر و بیکاری در کشور؛ • نرخ بالای تورم. 	<p>فقر و بیکاری</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • به صرفه بودن واردات در کشورهای جهان سوم؛ • پایین بودن میزان خلاقیت و ضعف تولید ملی و عدم توان خود کفایی در تولید کالاهای راهبردی؛ • وجود مشکل در صادرات کالاهای تولیدی؛ • دست پا گیر و وقت گیر بودن فرایند دریافت مجوزهای مراکز تولید؛ • وابستگی اقتصاد و بودجه کشور به فروش مواد خام با ارزش افزوده پایین به ویژه نفت. 	<p>مشکلات صادراتی و به صرفه بودن واردات</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • بی ثباتی سیاست های مالی و اقتصادی دولت؛ • عدم تداوم سیاست های اقتصادی و فقدان ضمانت اجرایی برای نیل به آن ها هدفمند. 	<p>بی ثباتی سیاست های مالی</p>		

<ul style="list-style-type: none"> • گسترش گرایش جامعه به فعالیت در فضای مجازی؛ • افزایش رسانه‌های اجتماعی و سامانه‌های خرید در فضای مجازی. 	<p>تنوع رسانه‌ای و رشد روزافزون کاربران</p>			
<ul style="list-style-type: none"> • استفاده از شبکه‌های مجازی مختلف و اپلیکیشن‌های خارجی؛ • استفاده از vpn و عدم ردیابی و شناسایی. 	<p>پنهان‌نمایی متخلفین</p>			
<ul style="list-style-type: none"> • عدم رشد فکری افراد جامعه در جهت استفاده از فضای دیجیتال و مجازی؛ • الگوی آموزشی نامناسب استفاده از فضای مجازی؛ • ضعف در فرهنگ‌سازی استفاده از رسانه؛ • آگاهی ضعیف شهروندان از معتبر بودن سایت‌هایی که در فضای مجازی مبادرت به کارهای اقتصادی می‌کنند؛ • کمبود نیروی انسانی و بالا بودن هزینه‌های منابع انسانی. 	<p>فقدان سواد رسانه‌ای</p>	<p>کارکردهای سایبری</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • شیوع کرونا ویروس و کاهش خریدهای فیزیکی؛ • نبود محیط کسب و کار جذاب اینترنتی برای محصولات داخلی؛ • عدم توسعه زیرساخت‌های لازم در رابطه با اینترنت؛ • نبود حمایت از نهادهای صنفی و تخصصی داخلی جهت توسعه کسب و کار مجازی؛ • نفوذ فضای نوین در حوزه فرهنگ اقتصادی و سرمایه‌داری؛ • نبود بستری مناسب مبتنی بر اصول تجارت الکترونیک. 	<p>فرصت‌سازی مجازی</p>			

شناسایی عوامل مداخله‌گر ناشی از فضای مجازی بر بی‌ثباتی‌های اقتصادی: عوامل مداخله‌گر، عواملی هستند که موجب جرح و تعدیل شرایط علی می‌شوند. مقولات اصلی که به‌عنوان عوامل مداخله‌گر ناشی از فضای مجازی بر بی‌ثباتی‌های اقتصادی شناسایی شده‌اند، عبارت‌اند از: «جذابیت چندوجهی فضای مجازی، فقدان تخصص و ضعف در مقابله با متخلفین مجازی» که در جدول ۴ به‌طور کامل و ارائه شده است.

جدول ۴. عوامل مداخله‌گر ناشی از فضای مجازی بر بی‌ثباتی‌های اقتصادی

مضمین	مقوله‌ها	زیر مقوله‌ها
عوامل مداخله‌گر	پیچیدگی	<ul style="list-style-type: none"> وجود شبکه‌های جرائم سازمان‌یافته در داخل و خارج از کشور
	کارکردهای ساینبری	<ul style="list-style-type: none"> گسترش خیره‌کننده فضای مجازی و به‌ویژه شبکه‌های اجتماعی در طی دو دهه گذشته؛ فراهم شدن زمینه بحث و تبادل نظر دوسویه؛ امکان تبلیغ چندبعدی کالاها و خدمات در فضای مجازی؛ وجود سرعت عمل لازم در فضای مجازی؛ احساس آرامش و آزادی عمل بیشتر در فضای مجازی؛ وجود تنوع در آیت‌ها و کالاهای ارائه‌شده در فضای مجازی؛ فرامگسائی و زمانی‌بودن کار در فضای مجازی؛ عدم نیاز به مکان و نیروی انسانی جهت کار در فضای مجازی؛ کم‌هزینه‌بودن کار و تبلیغ در فضای مجازی.
	فقدان تخصص و ضعف در مقابله با متخلفین مجازی	<ul style="list-style-type: none"> عدم مهارت کافی متخصصان داخلی برای کنترل فضای مجازی؛ نبود اراده و تشکیلات منسجم برای مبارزه و

<p>کنترل قاچاق کالا؛</p> <ul style="list-style-type: none"> • عدم هماهنگی در بین سازمان‌های ذی‌نقش در مبارزه با قاچاق کالا؛ • محدودیت و نبود وضعیت آمادگی در زیرساخت‌های حیاتی و حساس کشور در مقابل تهاجم سایبری و نفوذ شبکه‌های اجتماعی (پدافند غیرعامل فضای مجازی کشور)؛ • نبود سازوکار مناسب جهت کنترل تبلیغات؛ • نبود شبکه ملی اطلاعات و عدم توسعه بخش خصوصی و رقابت‌پذیری آن در بستر شبکه ملی اطلاعات؛ • عدم امکان برنامه‌ریزی، کنترل و برخورد هدفمند و هوشمندانه با هرگونه ابزارهای مجرمانه و مسدودسازی آن‌ها در حوزه فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی. 		
---	--	--

شناسایی پیامدهای انتظامی - امنیتی بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی:

پیامدها، بیانگر تبعات حاصل از عوامل شناسایی شده در قسمت قبل هستند. بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی پیامدها و تبعات مختلفی دارد. در این زمینه، پیامدهای انتظامی - امنیتی معطوف به شکل‌گیری تجمعات، احتکار و کم‌فروشی، بهره‌برداری از موقعیت‌های آشفته، کاهش اشراف دستگاه‌های مجری، تغییر در میزان احساس امنیت، تأثیر منفی بر تولید داخل، رشد جرائم نوپدید و تغییر سبک‌های زندگی مطرح است. زیرمقولات روایت مشارکت‌کنندگان از این پیامدها در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵. پیامدهای انتظامی - امنیتی بی ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی

<ul style="list-style-type: none"> • توسعه و گسترش کالای قاچاق و لوازم خارجی به صورت سازمان یافته در بستر فضای سایبر؛ • عدم توان رقابت واحدهای تولیدی داخل با شرکت های خارجی و تعطیلی یا تقلیل و تعدیل آن ها که باعث نارضایتی کارکنان و بعضاً تجمعات آنان می شود؛ • افت کیفیت کالاهای تولید داخل به دلیل تورم و گرانی قیمت مواد اولیه، حمل و نقل، مالیات، دستمزدها و ... که موجب افزایش قیمت تمام شده می شود و نارضایتی مردم را در پی خواهد داشت؛ • افزایش قاچاق کالاهای خارجی بی کیفیت از مرزها به داخل کشور که اولاً توان خرید آن وجود ندارد؛ ثانیاً نارضایتی و اعتراض مصرف کننده و تولید کننده داخلی را در پی دارد؛ • توسعه و گسترش تولیدات سخت افزاری و نرم افزاری وارداتی به جای صنعت بومی و بیکاری دانش آموختگان این رشته ها؛ • یورش مردم به سمت خرید یک کالای هدف و برهم زدن توازن بازار آن کالا پس از تبلیغات گسترده در فضای مجازی. 	<p>تأثیر منفی بر تولید داخل</p>	پیامدها	
<ul style="list-style-type: none"> • رشد قارچ گونه جرائم و حوادث سایبری در حوزه های مالی و اقتصادی مانند دسترسی غیرمجاز به حساب های بانکی، کلاه برداری اینترنتی، سرقت ارز رمزها و ...؛ • برگزاری نشست ها، گردهمایی ها و همایش های غیرمجاز برای ایجاد زمینه قمار آنلاین و شرط بندی و پولشویی کلان و افزایش مالباختگان و حجم زیاد نارضایتی مالباختگان مانند سکه ثامن؛ • افزایش جرائم شامل سرقت، کلاه برداری، برداشت اینترنتی غیرمجاز از حساب های بانکی، نقض حقوق و مالکیت معنوی، قماربازی، پولشویی و انجام معاملات غیرقانونی. 	<p>رشد جرائم نوپدید</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • نارضایتی مردم از تورم و گرانی و تبلیغ و تحریک عموم شهروندان کشور به اعتراض به گرانی ها و تورم همانند اغتشاشات آبان ما ۱۳۹۶ که همه این موارد برای نیروهای انتظامی بار امنیتی - انتظامی و هزینه در پی خواهد داشت؛ 	<p>شکل گیری</p>		

<ul style="list-style-type: none"> • ایجاد تجمعات مال‌باختگان در سرمایه‌گذاری‌های ناموفق (کلاه‌برداری‌های کلان متکی به تبلیغات گسترده در فضای مجازی)؛ • ایجاد تجمعات غیرقانونی مال‌باختگان اعم از فروشنده و خریدار به دلیل نارضایتی از عملکرد؛ • اطلاع‌رسانی از وضعیت کارخانه‌های تعطیل شده و ورشکسته به منظور ایجاد یأس و ناامیدی در تولیدکنندگان و شهروندان داخل کشور و همچنین تشویق آنان به اعتراض مانند نیشکر هفت‌تپه. 	تجمعات
<ul style="list-style-type: none"> • انباشت کالا در دست غیرنیازمند و جلوگیری از دسترسی نیازمندان به کالا (احتکار خانگی کالاها) 	احتکار و کم‌فروشی
<ul style="list-style-type: none"> • بهره‌گیری از نارضایتی کارکنان بخش‌های دولتی و خصوصی جهت اعتراض به دلیل مکفی نبودن حقوق آنان در مقابل تورم ناشی از تحریم دشمن؛ • اطلاع‌رسانی از طریق فضای مجازی و رسانه‌های مختلف در راستای مقایسه قیمت‌ها در کشورهای مختلف برای تحریک مردم؛ • به تصویر کشاندن گفته‌های ضدونقیض مسئولان در خصوص مسائل اقتصادی و به‌نوعی ترور شخصیت مسئولین کشور در حوزه‌های اقتصادی و خدماتی؛ • به تصویر کشاندن افزایش قیمت کالاها و خدمات توسط دولت مانند هزینه‌های خدمات درمانی یا قیمت مؤلفه‌های سوخت که جهت تأمین هزینه‌های کشور به دلیل عدم امکان صادرات نفت صورت می‌گیرد و بهره‌گیری از آن جهت واداشتن مردم به اعتراض مانند دی‌ماه ۹۸؛ • پیشگیری از مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد و جامعه در طرح‌های اقتصادی و تولید ملی کوتاه‌مدت و بلندمدت نظر به تبلیغات کاذب در فضای سایبر. 	بهره‌برداری از موقعیت‌های آشفته
<ul style="list-style-type: none"> • عدم امکان اشراف اطلاعاتی و کنترل فنی؛ • ناتوانی در تقویت سازوکارهای نظارتی بر فضای مجازی؛ • ناتوانی در رصد، پایش، بررسی دقیق و تحلیل مستمر فعالیت بازیگران حریف در حوزه فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی نظر به استفاده از بسترهای خارجی و غیربومی؛ 	کاهش اشراف دستگاه‌های مجری

<ul style="list-style-type: none"> • پیشگیری از ایجاد خدمات و زیرساخت های شبکه های اجتماعی و بهره گیری از پیام رسان های خارجی و عدم نظارت متناسب. 		
<ul style="list-style-type: none"> • برهم خوردن امنیت روانی و احساس امنیت اقتصادی مردم به دلیل سردرگمی در سرمایه گذاری های انجام شده به منظور حفظ سرمایه های مادی خود؛ 	<p>تغییر در میزان احساس امنیت</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • تغییر سبک زندگی و تلاش همه جانبه شبکه های اجتماعی غیربومی در جهت تولیدات فاخر و جذاب و واکنش سریع در مستندسازی و واکنش رسانه ای به عملیات روانی در جامعه با استفاده از اینفلوئنسر ها و ... و ترویج تجمل گرایی 	<p>تغییر سبک های زندگی</p>	

ارائه راهبردهای مقابله با پیامدهای انتظامی - امنیتی بی ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی: راهبردها و تعاملات مواجهه ای با پیامدهای انتظامی - امنیتی بی ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی، در قالب راهبردهای کنترل و نظارت بر فضای مجازی و مقابله با پیامدهای ناشی از استفاده ناصحیح از فضای مجازی بوده است که در جدول ۶ به طور کامل ارائه شده است.

جدول ۶. راهبردهای مقابله با پیامدهای بی ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی

<ul style="list-style-type: none"> • تدوین قوانین مورد نیاز حمایت از نهادهای صنفی و شرکت های نوپای داخلی؛ • محدودسازی سایت های اینترنتی و شبکه های اجتماعی مغایر با ارزش های دینی و شئون فرهنگی از طریق اعمال فیلترینگ هوشمند و تقویت پابندی کاربران به ارزش های دینی و اصول اخلاقی؛ • تدوین بندهای قانونی از سوی مجلس برای نظام مند شدن فعالیت های اقتصادی در فضای مجازی؛ • حمایت دولت از ضابطه مند کردن فعالیت های اقتصادی در فضای مجازی؛ • حمایت قوه قضائیه و برخورد با فعالیت های اقتصادی بی ضابطه در فضای مجازی؛ 	<p>کنترل و نظارت بر فضای مجازی</p>	<p>راهبردها</p>
--	------------------------------------	-----------------

<ul style="list-style-type: none"> • بهره‌گیری از ابزارهای کنترلی لازم جهت صیانت اقتصادی در فضای مجازی؛ • استفاده از شبکه مجازی ملی و آموزش مناسب به افراد جامعه؛ • توانمند کردن متخصصان داخلی در زمینه استفاده از فضای مجازی جهت رقابت اقتصادی؛ • نظارت مستمر بر فناوری اطلاعات و فعالیت‌های اقتصادی توسط پلیس فتا؛ • رصد و پایش مستمر فضای مجازی؛ • افزایش سطح پاسخگویی در حوزه اقتصاد؛ • تلاش برای بهبودی وضعیت اقتصادی جامعه؛ • افزایش کارآمدی دانش در حوزه اقتصاد؛ • حضور فعال فراجا در حوزه‌های سیاست‌گذاری اقتصادی؛ • حضور فعال فراجا در حوزه‌های سیاست‌گذاری مجازی؛ • رصد و پایش مستمر محیط اقتصادی کشور؛ • رصد و پایش محیطی فراجا از وضعیت روحی و روانی جامعه؛ • توجه ویژه به حساسیت‌های اجتماعی نسبت به ناهنجاری‌های اقتصادی به‌منظور پیشگیری از بروز نارضایتی؛ • مدیریت هوشمندانه تحركات و نارضایتی‌های اجتماعی؛ • آموزش مستمر یگان‌های انتظامی در خصوص چگونگی مواجهه با تحركات اعتراض؛ • افزایش سطح آگاهی جامعه نسبت به موضوع فضای مجازی؛ • بهره‌گیری بیشتر از رسانه اعم از دولتی و خصوصی و به‌ویژه با تأکید بر فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی جهت پاسخ به ابهامات ایجادشده از سوی دشمن و شفاف‌سازی در خصوص اخباری که به‌صورت جهت‌دار منتشر می‌شود؛ • شفاف‌سازی در حوزه‌های اقتصادی و اطلاع‌رسانی دقیق به مردم قبل از منجر شدن به اعتراض و بحران؛ • صادق بودن مسئولان با مردم و صحبت بیشتر با مردم در خصوص مشکلات و تنگناهای اقتصادی؛ 	
---	--

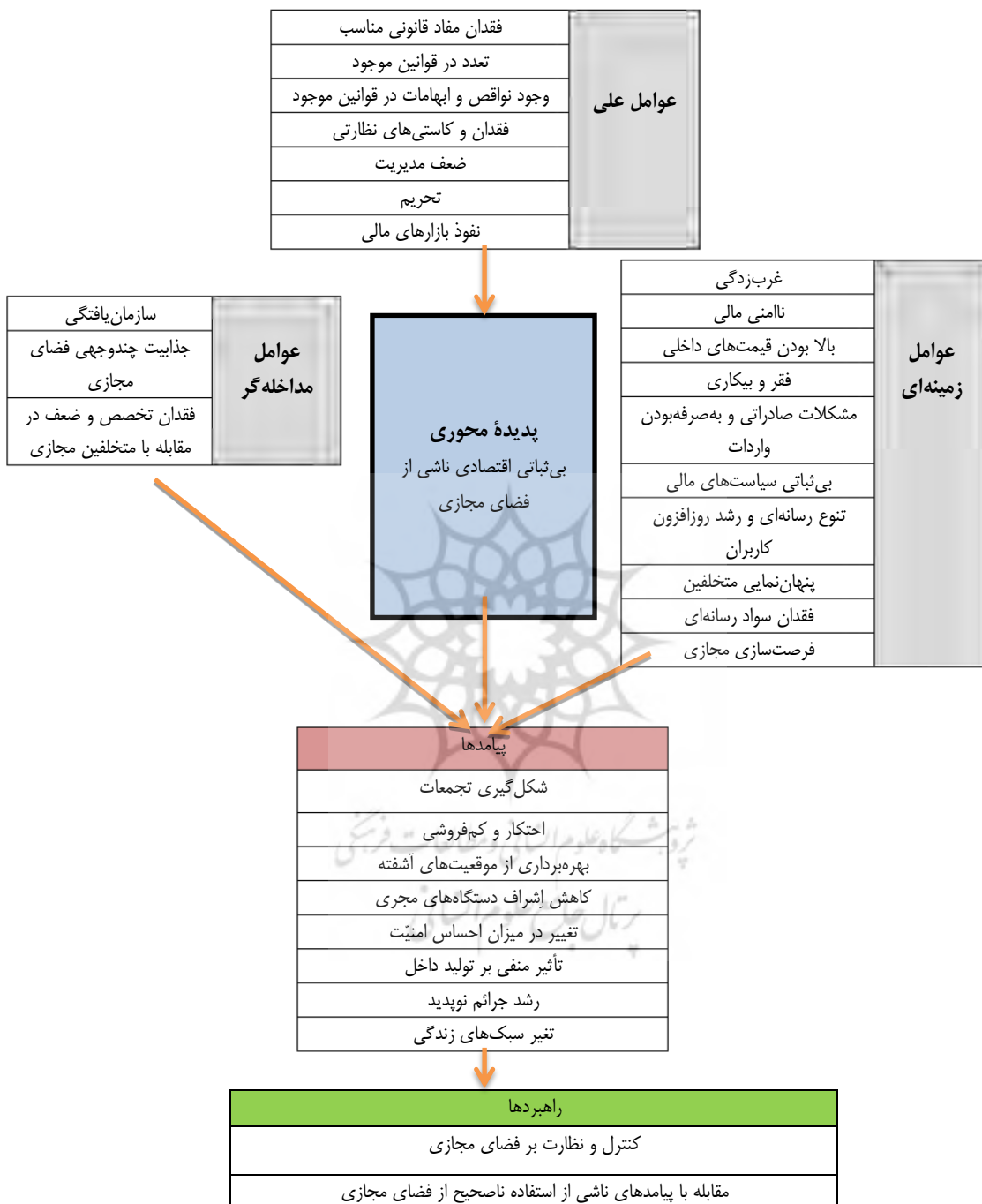
- بهره‌گیری از ظرفیت مراجع دینی و بُعد اعتقادی مردم جهت تحمل سختی‌ها و تنگناهای اقتصادی؛
- احراز هویت کاربران برای انجام فعالیت‌های خاص با استفاده از سازوکارهای فنی یا بیومتریک با کمک متخصصان پیشگیری و مقابله با جرائم سایبری؛
- بهره‌گیری از ظرفیت علمی دانشگاهی، متخصصین شرکت‌ها و نخبگان بخش خصوصی به منظور مقابله با توسعه روزافزون جرائم در فضای سایبر؛
- راه‌اندازی، توسعه و استفاده از شبکه ملی اطلاعات به منظور کاهش تهدیدات ناشی از انحصاری‌بودن اینترنت با استفاده از متخصصان داخلی، انتقال فناوری به داخل کشور و استفاده از تجربیات کشورهای موفق؛
- افزایش سطح سواد کاربران فضای سایبر (سواد دیجیتال، سواد اینترنت، سواد رسانه‌ای) به منظور کاهش تهدیدها و آسیب‌های ناشی از حضور و فعالیت آنان در فضای سایبر از طریق متولیان آموزش رسمی در کشور مانند وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم و تحقیقات و فناوری و همچنین رسانه‌های مانند رادیو تلویزیون و مطبوعات با استفاده از متخصصان پیشگیری و مقابله با جرائم سایبری؛
- استفاده حداکثری از ظرفیت رسانه‌ها برای فرهنگ‌سازی، آگاهی‌بخشی و آموزش همگانی جامعه در خصوص قابلیت خطرپذیری سامانه‌های متصل به فضای سایبر به ویژه رایانه‌ها و تشویق آنان به استفاده از تدابیر امنیتی به منظور کاهش وقوع جرائم سایبر؛
- رصد فعالیت‌های اقتصادی در فضای مجازی و لزوم صدور مجوز برای هر نوع فعالیت؛
- اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با فعالیت در فضای مجازی و روزآمدسازی آن؛
- گسترش آموزش قضات برای برخورد قانونی با مجرمین در فضای مجازی؛

<ul style="list-style-type: none"> ● گسترش آموزش نیروهای امنیتی و نظامی با اتکا به دانش متخصصین در فضای مجازی؛ ● گسترش آموزش‌های عمومی در استفاده مردم از فضای مجازی و جرائم احتمالی در این بستر. 	
<ul style="list-style-type: none"> ● تقویت بخش‌های مخفی پلیس و سازمان‌های امنیتی جهت بهره‌گیری از وضعیت جامعه و چاره‌اندیشی در خصوص مسائل بحران‌ساز قبل از وقوع هرگونه اعتراض، اغتشاش و بحران؛ ● شناسایی، دستگیری و تعقیب قضایی مرتکبان جرم در فضای سایبر به منظور دفاع از گروه‌های آسیب‌پذیر، با تمرکز بر مهم‌ترین و پرتکرارترین جرائم؛ ● تجمیع بانک‌های اطلاعاتی موردنیاز برای پیشگیری و مقابله با جرائم سایبری در کشور و افزایش دسترسی پلیس فضا به زیرساخت‌های فنی، ارتباطی و سامانه‌های اطلاعاتی به منظور مقابله با توسعه روزافزون جرائم در فضای سایبر؛ ● توسعه و تقویت سامانه‌های محافظ الکترونیکی مانند استفاده از رمزکننده‌ها، توکن‌ها و رمزهای یکبار مصرف برای ترکنش‌های مالی در فضای سایبر به منظور جلوگیری از جرائم مالی از جمله برداشت‌های غیرمجاز از حساب‌های بانکی؛ ● سرعت عمل در کشف جرائم، شناسایی، دستگیری و تعقیب قضایی مرتکبان جرم در فضای سایبر به منظور جلوگیری از توسعه روزافزون جرائم با تمرکز بر روی مهم‌ترین و پرتکرارترین جرائم؛ ● از دسترس خارج کردن شبکه‌های اجتماعی پیام‌رسان‌های زمینه‌ساز وقوع جرائم اجتماعی و ترغیب و تشویق کاربران به استفاده از نمونه‌های بومی و تحت کنترل از طریق اعتمادسازی و افزایش مزیت‌های رقابتی آن‌ها؛ ● تسریع در رفع خلأهای تقنینی به منظور کارآمدی و اثربخشی بیشتر قوانین در کاهش وقوع جرائم سایبری از طریق تصویب قوانین جدید، اصلاح قوانین قبلی و نسخ قوانین متناقض، ناکارآمد و مزاحم به موازات سرعت رشد و توسعه فضای سایبر 	<p>مقابله با پیامدهای ناشی از استفاده ناصحیح از فضای مجازی</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • جلوگیری از روند رو به رشد سازمان‌یافتگی و پیچیده‌تر شدن جرائم در فضای سایبر از طریق تمرکز روی بزه‌کاران و مجرمین پرخطر با استفاده از متخصصان پیشگیری و مقابله با جرائم سایبری؛ • جلوگیری از انجام هر نوع تبادل مالی قبل از بررسی‌های لازم و مجوزهای موردنیاز؛ • جلوگیری از فعالیت‌های تبلیغاتی برای کالاهای غیرمجاز از طریق رصد گسترده فضای مجازی توسط نیروهای امنیتی و انتظامی؛ • ایجاد کانال قابل‌دسترس برای دریافت اخبار مردمی در خصوص فعالیت‌های غیرمجاز اقتصادی در فضای مجازی توسط نیروهای امنیتی و انتظامی؛ • ایجاد ستاد یا قرارگاه ملی مبارزه با جرائم فضای مجازی برای هماهنگ‌سازی نقش و وظایف و اختیارات دستگاه‌های مختلف در ارتباط با فضای مجازی؛ • در اکثر مواقع برخورد با ایجاد ناآرامی‌ها و بی‌ثباتی در حوزه اقتصادی از طریق فضای مجازی با فضای حقیقی یکسان است؛ اما مواردی که از رصد فعالیت در فضای مجازی احصا و نیاز به برخوردهای قضایی با فعالان در این دارد، تفاوت‌هایی را ایجاد کرده است؛ که برای آن باید چاره‌اندیشی شود.
--	--

ترسیم مدل پارادایمی

با توجه به نتایج به‌دست آمده و در تبیین نتایج اصلی تحقیق می‌توان پیامدهای انتظامی - امنیتی بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی و راهبردهای مقابله با آن را به شرح ذیل و در قالب مدل پارادایمی ترسیم کرد. شکل شماره ۱، مدل پارادایمی بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی را به تصویر کشیده است.

شکل ۱. مدل پارادایمی بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی

بحث و نتیجه‌گیری

تحقیق حاضر با هدف راهبردهای بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی انجام شد. پژوهش حاضر از نوع کیفی و در زمره تحقیقات کاربردی بود. مشارکت‌کنندگان این تحقیق، خبرگان پلیس فتا، پافراجا، پالیس امنیت اقتصادی، مدیران و اجا، استادان دانشگاه علوم انتظامی امین و پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات امنیت اجتماعی و مرکز مطالعات راهبردی فراجا بودند که حاضر به انجام مصاحبه و مشارکت در پژوهش شدند. پس از انجام مصاحبه عمیق و دریافت نظرات و پاسخ مصاحبه‌شوندگان، عوامل مهم و اثرگذار در قالب کدهای مربوطه استخراج شد. در کدگذاری به عمل آمده که در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی اجرا شد، مضامین، مقوله‌ها و زیرمقوله‌های مؤثر بر بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی استخراج شد. در ادامه نتایج به دست آمده، مطابق با رویکرد نظام‌مند نظریه داده‌بنیاد اشتراوس و کوربین تحلیل شد. در تبیین نتایج حاصل از اهداف تحقیق، عوامل علی، مداخله‌گر و زمینه‌ای و همچنین راهبردها و پیامدها، مشخص شدند و به سؤالات تحقیق پاسخ داده شد. در ابتدا این سؤال مطرح شد که عوامل علی ناشی از فضای مجازی بر بی‌ثباتی‌های اقتصادی کدام‌اند؟ در پاسخ به این سؤال، مقوله‌های «فقدان مفاد قانونی مناسب، تعدد در قوانین موجود، وجود نواقص و ابهامات در قوانین موجود، فقدان و کاستی‌های نظارتی، ضعف مدیریت، تحریم و نفوذ بازارهای مالی» شناسایی شد. در پاسخ به سؤال دوم و اینکه عوامل زمینه‌ای ناشی از فضای مجازی بر بی‌ثباتی‌های اقتصادی کدام‌اند، محققین پس از تحلیل داده‌های کیفی به مقولاتی دست یافتند که بستر و زمینه بی‌ثباتی‌های اقتصادی را از طریق فضای مجازی فراهم می‌کردند. این مقولات عبارت بودند از: غرب‌زدگی، ناامنی مالی، بالا بودن قیمت‌های داخلی، فقر و بیکاری، مشکلات صادراتی و به صرفه بودن واردات، بی‌ثباتی سیاست‌های مالی، تنوع رسانه‌ای و رشد روزافزون کاربران، پنهان‌نمایی متخلفین، فقدان سواد رسانه‌ای و فرصت‌سازی مجازی. در ادامه و در پاسخ به سؤال سوم و اینکه عوامل مداخله‌گر ناشی از فضای مجازی بر بی‌ثباتی‌های اقتصادی کدام‌اند؟ مقولات اصلی که به عنوان عوامل مداخله‌گر ناشی از

فضای مجازی بر بی‌ثباتی‌های اقتصادی شناسایی شدند، عبارت بودند از: جذابیت چندوجهی فضای مجازی، فقدان تخصص و ضعف در مقابله با متخلفین مجازی. نتایج تحقیق در پاسخ به این سؤال که پیامدهای انتظامی - امنیتی بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی کدام‌اند و راهبردهای مقابله با پیامدهای انتظامی - امنیتی چیست، نشان داد که پیامدهای انتظامی امنیتی معطوف به شکل‌گیری تجمعات، احتکار و کم‌فروشی، بهره‌برداری از موقعیت‌های آشفته، کاهش اشراف دستگاه‌های مجری، تغییر در میزان احساس امنیت، تأثیر منفی بر تولید داخل، رشد جرائم نوپدید و تغییر سبک‌های زندگی بوده و راهبردها و تعاملات مواجهه‌ای با پیامدهای انتظامی - امنیتی بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی نیز می‌توانند در قالب راهبردهای کنترل و نظارت بر فضای مجازی و مقابله با پیامدهای ناشی از استفاده ناصحیح از فضای مجازی مطرح شوند.

در مقایسه نتایج تحقیق حاضر با سایر تحقیقات، می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که یافته‌های این تحقیق با نتایج حاصل از پژوهش و تحقیقات جلولی و همکاران (۱۳۹۹) که آثار بی‌ثباتی اقتصادی بر تولید بخش‌های عمده اقتصاد کلان را مثبت ارزیابی کرده‌اند، هم‌سو تلقی کرد. یافته‌های قربانی (۱۳۹۹) نیز از حیث اینکه فضای مجازی منجر به پیامدهایی از قبیل تبلیغات محتوا در خصوص تشریفات و تجملات نامشروع و غیرقانونی شده است، هم‌راستای نتایج تحقیق حاضر است. موسوی و همکاران (۱۳۹۶) نیز که به بررسی تأثیر بی‌ثباتی اقتصادی کلان بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی پرداختند، نشان دادند که بی‌ثباتی اقتصادی منجر به کسری بودجه دولت به تولید ناخالص داخلی و تأثیر منفی بی‌ثباتی نرخ تورم و نرخ ارز واقعی بر روی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی خواهد شد. نتایج تحقیق قربانی (۱۳۹۶) نیز نشان داد که گرایش قاچاقچیان و فروشندگان کالای قاچاق به استفاده از ظرفیت‌های فضای مجازی بیشتر شده و منجر به بروز بی‌ثباتی در اقتصاد شده که می‌تواند نتایج حاصل از تحقیق حاضر را نیز تأیید کند. همچنین نتایج تحقیق قربانی و همکاران (۱۳۹۶) که نشان داد تبلیغ و بازاریابی گسترده در فضای مجازی به‌عنوان مهم‌ترین عمل در افزایش ورود کالای قاچاق و اختلال در نظام اقتصادی بوده، هم‌راستای تحقیق حاضر است. راهکارهای دستیابی به ثبات

اقتصادی بسیار است ولی آنچه در تحقیق و پژوهش حاضر مطرح است، ارائه راهکارهایی برای برون‌رفت از بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی است. در ادامه، مواردی که می‌توانند به نوعی بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی را چاره‌اندیشی کنند، پیشنهاد شده است.

پیشنهادها

- افزایش سطح آگاهی جامعه نسبت به موضوع فضای مجازی و تهدیدهای ناشی از آن؛
- تدوین قوانین مناسب و دارای ضمانت اجرایی برای سروسامان دادن به کسب‌وکارهای مجازی؛
- تدوین الگوی مدیریتی صیانت اقتصادی از فضای مجازی؛
- رصد و پایش و نظارت مستمر بر فناوری اطلاعات و فعالیت‌های اقتصادی توسط پلیس و ارگان‌های دخیل بر فعالیت‌های مربوطه؛
- راه‌اندازی، توسعه و استفاده از شبکه ملی اطلاعات به منظور کاهش تهدیدات؛
- تمرکز بیش‌ازپیش بر روی بزه‌کاران و مجرمین پرخطر با استفاده از متخصصان پیشگیری و مقابله با جرائم سایبری؛
- توجه ویژه به مقوله تولید داخل و ارتقای کیفیت کالاهای تولیدی؛
- استفاده بیش‌ازپیش از محدودسازها و اقدامات سالب دسترسی به فروشگاه‌های مجازی ارائه‌کننده کالای قاچاق.

سپاسگزاری

بر خود لازم می‌دانیم مراتب تشکر صمیمانه خود را از مشارکت کنندگان در تحقیق حاضر که ما را در انجام و ارتقای کیفی این پژوهش یاری دادند، سپاسگزاریم.

منابع

- بدوی، فاطمه و نصیری، بهاره. (۱۳۹۴). چالش امنیت اجتماعی در فضای مجازی. سومین کنفرانس ملی جامعه‌شناسی و علوم اجتماعی. تهران.
- <https://civilica.com/doc/391592/>
- بیات، بهرام و قنبری، محمد. (۱۳۹۷). تبیین تأثیر تهدیدات تروریستی بر احساس امنیت عمومی. فصلنامه علمی امنیت ملی. ۸(۲۹): ۸۷-۱۰۸.
- https://ns.sndu.ac.ir/article_304.html
- پناهی، حمید و قربانی، ابراهیم. (۱۴۰۰). پیامدهای انتظامی - امنیتی بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از فضای مجازی و راهبردهای مقابله با آن. طرح تحقیقاتی. دانشگاه علوم انتظامی امین. پورمنافی، ابوالفضل و طالبیان، حسین. (۱۳۹۸). اشراف اطلاعات و مبارزه با قاچاق کالا و ارز. دانشگاه علوم انتظامی امین.
- جلولی، مهدی؛ سرلک، احمد؛ غفاری، هادی و حری، محمدصادق. (۱۳۹۹). بررسی آثار بی‌ثباتی اقتصادی بر تولید بخش‌های عمده اقتصاد کلان در ایران. فصلنامه علمی پژوهش‌های رشد و توسعه اقتصادی، ۱۰(۳۸): ۹۹-۱۱۸.
- https://egdr.journals.pnu.ac.ir/article_6141.html
- دهقان، محمد و پوررحیم، پروین. (۱۳۹۲). رابطه بین بی‌ثباتی اقتصاد کلان و رشد اقتصادی در ایران. پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی، ۲۱(۶۷): ۱۷۱-۱۹۲.
- <https://qjerp.ir/article-1-535-fa.pdf>
- رضوی، علی. (۱۳۹۳). تشریح جرائم اقتصادی در فضای سایبر و نقش پلیس در پیشگیری از آن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی. دانشگاه آزاد واحد تبریز.
- قربانی، ابراهیم. (۱۳۹۶). شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر در کوچ قاچاقچیان کالا از فضای حقیقی به فضای سایبری با استفاده از تکنیک AHP (مورد مطالعه، استان آذربایجان غربی). فصلنامه کارآگاه. ۱۰(۴۰): ۱۵۲-۱۶۸.
- http://det.jrl.police.ir/article_10753.html
- قربانی، ابراهیم؛ پورمنافی، ابوالفضل؛ کرمی، حمیدرضا و شکوهی‌راد، صمد. (۱۳۹۹). فضای مجازی و ارتکاب جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی. فصلنامه علمی پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی. ۱۵(۶۰): ۹-۳۲.
- http://icra.jrl.police.ir/issue_12899_13265.html

قربانی، ابراهیم؛ جوانمرد، محمد و ابراهیمی، علی. (۱۳۹۶). بررسی نقش فضای مجازی در افزایش ورود کالای قاچاق از مرزها. فصلنامه علوم و فنون مرزی، ۸(۲۲). ۳۱-۵۶.

http://bst.jrl.police.ir/article_18510.html

مقام معظم رهبری. (۱۳۹۶/۲/۰۸). بیانات و فرمایشات در دیدار با فرماندهان فراجا.

موسوی، سید کاظم؛ زنوز، علی و شکوهی، سیامک. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر بی ثباتی اقتصاد کلان بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ایران. سیاست‌های راهبردی و کلان. ۶(۲۲). ۸۱-۱۰۰.

https://www.jmsp.ir/article_58469.html

Adorjan, Michael. (2015). Drugs on the dark net, how cryptomarkets are transforming the global trade in illicit drugs. Palgrave MacMillan.

Castells, M. (2011). The internet galaxy, Reflections on the internet, business and society. Oxford university press.

Fischer, S. (1993). The role of macroeconomic factors in growth. Journal of Monetary Economics., 4565, 485-512.
https://www.nber.org/system/files/working_papers/w4565/w4565.pdf

Heipertz, M. & A. Verdun. (2010). Ruling Europe, the Politics of the Stability and Growth Pact. Cambridge University Press. Cambridge.

Jonung, L. M. Larch & J, Fischer. (2008). 101 Proposals to reform the Stability and Growth Pact. Why so many? A survey. Public Finance and Management. 8(3), 502-560.

McQuail, D., (2005). McQuail's mass communication theory. 5th edition. Sage publications.

Stephanie H. Cook. (2013). Online Network Influences on Emerging Adults' Alcohol and Drug Use. Youth Adolesc. 42(11). 1674-1686.